

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-05-09

Vår referens

Ilona Holmgren
Verksamhetscontroller
ilona.holmgren@malmo.se

Motion Kay Wictorin (C) om stärkt helhetsgrepp på äldrefrågorna **STK-2024-1644**

Sammanfattning

Kaj Wictorin (C) föreslår i en motion att äldrefrågorna stärks. Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande förslag. 1: Att uppdra åt kommunstyrelsen att årligen lämna en lägesrapport till kommunfullmäktige om medlemskapet i WHO-nätverket "Äldrevänliga städer". 2: Att stadens äldreombudsman som en kommungemensam resurs i äldrefrågor organisatoriskt ska placeras på stadskontoret under kommunstyrelsen. 3: Att den rapport som äldreombudsmannen avger vartannat år ska tillställas såväl kommunfullmäktige som samtliga nämnder och kommunala bolag.

Sju nämnder och tre bolag har getts möjlighet att yttra sig (arbetsmarknads- och socialnämnden, fritidsnämnden, funktionsstödsnämnden, hälsa-, vård- och omsorgsnämnden, kulturnämnden, Malmö Live Konserthus AB, MKB fastighets AB, Malmö Stadsteater AB, stadsbyggnadsnämnden samt tekniska nämnden).

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige bifaller förslaget i motionen från Kay Wictorin (C) om att uppdra åt kommunstyrelsen att årligen lämna en lägesrapport till kommunfullmäktige om medlemskapet i WHO-nätverket "Äldrevänliga städer".
2. Kommunfullmäktige avslår förslaget i motionen från Kay Wictorin (C) om att stadens äldreombudsman som en kommungemensam resurs i äldrefrågor organisatoriskt ska placeras på stadskontoret under kommunstyrelsen.
3. Kommunfullmäktige bifaller förslaget i motionen från Kay Wictorin (C) om att den rapport som äldreombudsmannen avger vartannat år ska tillställas såväl kommunfullmäktige som samtliga nämnder och kommunala bolag.
4. I det fall kommunfullmäktige bifaller den tredje beslutspunkten, uppdrar kommunfullmäktige hälsa-, vård- och omsorgsnämnden att vartannat år tillställa

äldreombudsmannens rapport till såväl kommunfullmäktige som samtliga nämnder och bolag.

Kommunstyrelsen föreslås för egen del besluta

5. Kommunstyrelsen uppdrar åt stadskontoret, i det fall kommunfullmäktige bifaller den första beslutspunkten, att årligen rapportera om arbetet inom WHO-nätverket "Äldrevänliga städer".

Beslutsunderlag

- Motion Kay Wictorin (C) om stärkt helhetsgrepp på äldrefrågorna
-
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 250512 Motion Kay Wictorin (C) om stärkt helhetsgrepp på äldrefrågorna
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 250320 § 106
- Remissvar arbetsmarknads- och socialnämnden
- Funktionsstödsnämnden beslut 250324 § 28 Reservation (M+C)
- Remissvar funktionsstödsnämnden
- Kulturnämnden beslut 250325 § 39
- Remissvar kulturnämnden
- Remissvar stadsbyggnadsnämnden
- Stadsbyggnadsnämnden beslut 250326 § 91 muntlig Reservation (M+C)
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens beslut 250326 § 28 muntlig Reservation (M+C) och (SD)
- Tekniska nämnden beslut 250325 §67
- Remissvar tekniska nämnden
- Fritidsnämnden beslut 250326 § 49
- Remissvar fritidsnämnden
- Remissvar MKB Fastighets AB
- Malmö Live Konserthus AB avser ej besvara remissen

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-05-12

Kommunstyrelsen 2025-06-04

Kommunfullmäktige 2025-06-18

Beslutet skickas till

Kay Wictorin (C)
Arbetsmarknads- och socialnämnden
Fritidsnämnden
Funktionsstödsnämnden
Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
Kulturnämnden
Malmö Live Konserthus AB
Malmö Stadsteater AB
MKB Fastighets AB
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
Stadskontorets handläggare
Stadskontoret Ekonomiavdelningen

Ärendet

Kay Wictorin (C) har lämnat en motion till kommunfullmäktige. Motionären anser det angeläget att helhetsgreppet om äldrefrågorna stärks och att ett äldreperspektiv etableras och får genomslag i alla verksamheter. Motionären föreslår följande.

1. Att uppdra åt kommunstyrelsen att årligen lämna en lägesrapport till kommunfullmäktige om medlemskapet i WHO-nätverket ”Äldrevänliga städer”,
2. Att stadens äldreombudsman som en kommungemensam resurs i äldrefrågor organisatoriskt ska placeras på stadskontoret under kommunstyrelsen,
3. Att den rapport som äldreombudsmannen avger vartannat år ska tillställas såväl kommunfullmäktige som samtliga nämnder och kommunala bolag.

Följande nämnder och bolag har fått möjlighet att yttra sig: Arbetsmarknads-, och socialnämnden, fritidsnämnden, funktionsstödsnämnden, hälsa-, vård- och omsorgsnämnden, kulturnämnden, Malmö Live Konserthus AB, MKB fastighets AB, Malmö Stadsteater AB, stadsbyggnadsnämnden samt tekniska nämnden.

Stadskontoret har haft dialog med bland annat äldreombudsmannen.

Bakgrund

Äldrevänliga städer

Kommunfullmäktige i Malmö beslutade den 5 september 2019 att ställa sig positiv till att Malmö stad skulle bli medlem i Världshälsoorganisationens (WHO:s) nätverk för Äldrevänliga städer (benämns även som Åldersvänliga städer). Kommunfullmäktige gav kommunstyrelsen i uppdrag att ansöka om medlemskapet, att framöver utvärdera

medlemskapet och att fatta alla nödvändiga beslut om stadens deltagande i nätverket (STK-2018-1357).

Den 17 maj 2023 (STK-2019-1336) beslutade kommunstyrelsen att gå vidare med medlemskapet i WHO:s nätverk Global Network for Age-friendly Cities and Communities (GNAFCC) och gav stadskontoret i uppdrag att leda arbetet. Kommunstyrelsen beslutade även att överföra medel för finansiering av medlemskapet och för att leda och samordna arbetet stadsövergripande. Kommunstyrelsens ordförande uppdrogs att underteckna stödbrevet som bifogades ansökan. Vidare beslutades om en politisk referensgrupp som omfattade partierna i kommunfullmäktige.

Ansökan, undertecknad av kommunstyrelsens ordförande, skickades in sommaren 2024 och medlemskapet godkändes i februari 2025. Stadskontoret planerar att ta fram en baslinjemätning med nulägesanalys, göra kartläggning och involvera målgruppen. Mätningen ska ligga till grund för handlingsplanen för Äldrevänliga städer.

Bakgrund äldreombudsman /seniorvägledare i Malmö

Beslut om rådgivande funktion

Kommunfullmäktige beslutade den 31 december 2018 (efter tidigare remissshantering) att förtroendenämnden skulle upphöra. Kommunfullmäktige beslutade bland annat att funktionsstödsnämnden (FSN) och hälsa-, vård- och omsorgsnämnden (HVON) i respektive förvaltning skulle inrätta en rådgivande funktion för nämndernas målgrupp och anhöriga/närstående. Ansvaret lades till respektive nämnder att formulera den rådgivande funktionens uppdrag (utifrån ett övergripande uppdrag i ärendet), att ta ställning till benämningen av den rådgivande funktionen samt med lämplig organisatorisk placering (STK-2017-792).

Beslut om inrättande av äldreombudsman

HVON fick i Malmö stads budget 2019 uppdrag att inrätta en äldreombudsman (FSN fick samtidigt i uppdrag att samordna stödet för personer med funktionsnedsättning). I Budget 2019 framgår bland annat att ”det ska vara enkelt att få tag på information och att få hjälp, råd och stöd. Det ska vara självklart vart i kommunen man ska vända sig för rådgivning och hjälp. En äldreombudsman införs”.

Beslut om äldreombudsman och seniorrådgivare

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslutade om ”Inrättande av äldreombudsman och rådgivande funktion för hälsa-, vård- och omsorgsnämndens målgrupper samt anhöriga” den 25 april 2019 (HVO-2019-197). Funktionerna seniorrådgivare och äldreombudsman inrättades inom ramen för en tjänst i maj 2019. Av ärendet framgår att ”seniorrådgivaren bör tillika verka som äldreombudsman vid kontakter och

samverkan med övriga nämnder och dess verksamheter samt externa aktörer som rör målgruppen äldre människor. Syftet är att bidra till att öka kunskapen om äldre Malmöbors situation samt behov, som bland annat framkommer i den rådgivande funktionens kontakter med enskilda och dess anhöriga”.

Placeringen skulle vara oberoende i förhållande till förvaltningens mer verksamhetsinriktade avdelningar.

Remissinstanserna

Nedan används samma numrering som framgår under rubriken ”Ärendet” gällande motionärens tre förslag.

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Arbetsmarknads- och socialnämnden har inga synpunkter på det första förslaget om en årlig lägesrapportering till kommunfullmäktige. De anser det svårt att bedöma hur en lägesrapport angående medlemskapet i ”Äldrevänliga städer” påverkar kommunstyrelsens arbete.

Gällande förslag två skriver nämnden att det är svårt att förutse hur en omplacering av äldreombudsmannen påverkar funktionens förutsättningar att bedriva sitt uppdrag. Mot denna bakgrund lämnar nämnden ingen synpunkt på äldreombudsmannens organisatoriska placering.

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla förslag 3. För att bedriva ett effektivt samverkansarbete mellan andra aktörer anser nämnden det viktigt med kunskaper om olika befolkningsgrupper. Nämnden anser att rapporten skulle kunna användas som ett viktigt kunskapsunderlag för att synliggöra äldres tillgång till sina rättigheter. De skriver att arbetet för att stärka äldres livsvillkor och rättigheter också har en tydlig koppling till stadens policy för mänskliga rättigheter. I detta arbete anses rapporten kunna utgöra ett viktigt kunskapsunderlag för att synliggöra skillnader i äldres tillgång till sina rättigheter.

I yttrandet framförs även att motionens syfte anses vara i linje med bestämmelserna i den nya socialtjänstlagen som förväntas träda i kraft den 1 juli i år. Nämnden skriver att kunskap om äldres förutsättningar i samhället är viktig för hela staden och kan bidra till ett välfungerande samverkansarbete kring äldrefrågorna.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden ställer sig positiv till det första förslaget om en årlig lägesrapportering till kommunfullmäktige och föreslår kommunfullmäktige att bifalla förslaget.

Nämnden lämnar ingen synpunkt på förslag två om äldreombudsmannens organisatoriska placering. Nämnden anser att så länge äldreombudsmannen har de förutsättningar som krävs för att verka som kommungemensam resurs, är den organisatoriska placeringen underordnad.

Fritidsnämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla det tredje förslaget. Fritidsnämnden instämmer i vikten av att arbetet stärks med att främja äldres livsvillkor och rättigheter. Nämnden strävar efter att alla beslut ska grunda sig på aktuell kunskap om livsvillkoren för de befolkningsgrupper som berörs, i enlighet med Malmö stads policy för mänskliga rättigheter. Nämnden är därför positiv till motionärens förslag att äldreombudsmannen rapport, som utges vartannat år, ska tillställas såväl kommunfullmäktige som samtliga nämnder och kommunala bolag.

Nämndens egen utredning kring äldres fritid visade att äldres behov behöver synliggöras och deras perspektiv behöver lyftas. Äldre tillhör nämndens prioriterade målgrupper. Motionens syfte ligger i linje med nämndens beslut om att arbeta för åtgärder som når fler äldre.

Funktionsstödsnämnden

Funktionsstödsnämnden ställer sig positiv till det första förslaget. Nämnden ser det positivt och bra med ökad kännedom i Malmö stad om insatser kring äldre personers förutsättningar och möjligheter i samhället. Nämnden anser att rapporteringen med fördel kan göras genom rapporteringen av internationellt arbete till kommunfullmäktige.

Gällande förslag två anser funktionsstödsnämnden att äldreombudsmannens uppdrag ska vara oberoende av funktionens organisatoriska placering i Malmö stad. Det viktiga anses vara att uppdraget är tydligt och att funktionen arbetar med tydliga mål gentemot identifierade relevanta verksamheter och berörda Malmöbor. Nämnden lämnar därför ingen synpunkt kring detta förslag.

Nämnden ställer sig positiv till förslag tre men överlåter åt kommunfullmäktige att avgöra om även kommunfullmäktige bör tillställas rapporten. Nämnden konstaterar att hälsa-, vård och omsorgsnämnden har enligt kommunfullmäktiges reglemente ansvar för insatser som riktar sig till äldre personer. Funktionsstödsnämnden ställer sig positiv till att äldreombudsmannens rapport översänds, i det fall det framkommer sådant som även påverkar andra nämnder och bolag. Nämnden anser att rapporten kan skickas samtliga nämnder och bolag som sedan själva kan avgöra i vilken mån rapporten berör deras verksamhet.

Funktionsstödsnämnden instämmer även i att det är viktigt att äldrefrågorna stärks och refererar till nämndens åldrande målgrupper som berörs. De anser det bra med ett brett

fokus på äldrefrågor i samhället samt att det är viktigt att äldre personers förutsättningar beaktas i alla stadens verksamheter.

Skriftlig reservation från (M) och (C)

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla förslag ett. Nämnden anser att en årlig lägesrapport till kommunfullmäktige skulle kunna bidra till att hålla frågan levande och synliggöra utvecklingen. Nämnden instämmer i att det är viktigt att äldrefrågorna stärks och ser positivt på stadens medlemskap i WHO-nätverket Åldersvänliga städer. Nämnden framför vikten av att äldrefrågorna ges en tydlig plats i Malmö stads arbete.

Nämnden anser förslag två besvarad. Gällande äldreombudsmannens organisatoriska placering anser nämnden att det viktigaste är att äldreombudsmannens uppdrag är tydligt definierat och inriktat på att stärka äldres rättigheter och livsvillkor i Malmö. Funktionen ska ha ett tydligt mandat och arbeta med konkreta mål i samverkan med relevanta verksamheter och Malmöbor. Organisatorisk placering får inte vara det som styr uppdragets genomslag – det är äldre Malmöbors behov som ska vara i fokus. En eventuell förändring behöver säkerställa att funktionen stärks och bidrar till ökad samverkan mellan stadens olika verksamhetsområden.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla förslag tre. Nämnden bedömer att äldreombudsmannens rapport vartannat år skulle kunna vara en värdefull kunskapskälla för både kommunfullmäktige och stadens nämnder och bolag.

Nämnden instämmer i vikten av att stärka äldrefrågorna och att säkerställa att Malmö stads arbete präglas av helhetsperspektiv på åldrande. De konstaterar en utveckling med en ökad andel äldre brukare som speglar den demografiska utvecklingen. Nämnden arbetar aktivt med insatser för att säkerställa god livskvalitet för nämndens målgrupp.

Muntliga reservationer från (C), (M) och (SD).

Kulturnämnden

Kulturnämnden lämnar inga ställningstagande gällande det första förslaget om en årlig lägesrapportering till kommunfullmäktige.

Gällande förslag två framgår av nämndens yttrande att de inte ser hinder för att organisatoriskt flytta äldreombudsmannen, i det fall det anses gynna verksamheten.

Nämnden föreslår att kommunfullmäktige bifaller förslag tre.

Ett ökat fokus och helhetsgrepp på äldres situation anses positivt. Nämnden konstaterar att rapporter och utvärderingar är ett sätt att mäta förflyttningar och ambitionsnivåer och återkommande rapportering bidrar till fokus i frågan.

Yttrandet beskriver bland annat förvaltningens arbete inom kultur riktat till äldre och den samordnarfunktion som finns i förvaltningen för frågor om kultur för äldre. I yttrandet konstateras konsekvenser för nämnden, med något mer utredningsarbete för samordnarfunktionen, i det fall kommunfullmäktige bifaller motionen. Detta bedöms kunna ta resurser från nämndens operativa arbete riktad till äldre Malmöbor. Samtidigt anser nämnden att resultaten av rapporterna kan bidra till värdefulla analyser för att kvalitetssäkra och föra arbetet vidare på förvaltningen och i staden.

Malmö Live Konserthus AB

Malmö Live konserthus AB har tagit del av motionen men har inga synpunkter att lämna.

Malmö Stadsteater AB

Malmö stadsteater AB har inte lämnat synpunkter.

MKB Fastighets AB

MKB lämnar inga förslag till kommunfullmäktige, och har inga kommentarer till motionens olika förslag, men delar uppfattningen om att det är positivt med ett brett helhetsgrepp om frågorna.

I yttrandet beskrivs affärsområdet MKB Senior som erbjuder äldre ett attraktivt och tryggt boende utifrån olika preferenser, bland annat vad gäller geografiskt läge och hyresnivå. Bolaget skriver om arbetet med utgångspunkt i behov och efterfrågan från seniorer i Malmö. Målsättningen är att ge fler äldre möjlighet att leva självständigt och tryggt i ordinärt boende. MKB senior arbetar med att motverka ofrivillig ensamhet genom att skapa sammanhang och engagera hyresgästerna i sitt boende.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden lämnar inga förslag gällande det första förslaget om en årlig lägesrapportering till kommunfullmäktige.

Nämnden tar inte ställning till förslag två om organisatorisk placering av äldreombudsman.

Nämnden föreslår att kommunfullmäktige bifaller förslag tre. De ser att rapporten utgör ett relevant underlag inom flera av nämndens ansvarsområden och ser därför positivt på att rapporten kommer nämnden till del.

Muntlig reservation från (M) och (C).

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden ställer sig positiv till det första förslaget om en årlig lägesrapportering till kommunfullmäktige. I förlängningen innebär förslaget att nämnden kan komma att bidra till lägesrapporten inom ramen för nämndens verksamhetsområden, såväl fysisk tillgänglighet, evenemang och bostadsförsörjning.

Gällande förslag två anser nämnden att en breddning av begreppet äldreomsorg är positiv. Men de tar inte ställning till den organisatoriska lösningen vad gäller äldreombudsmannens placering.

Gällande förslag tre ställer sig tekniska nämnden positiv till att äldreombudsmannens rapport vartannat år tillställs samtliga nämnder och kommunala bolag.

Stadskontorets bedömning och förslag

Av remissinstansernas svar framgår positiv inställning till det första förslaget om en årlig lägesrapportering till kommunfullmäktige. En årlig rapport om hur stadens arbete framskrider inom WHO-nätverket ”Äldrevänliga städer” utgör en viktig återkoppling till kommunens ledning om stadens arbete inom nätverket. Stadskontoret föreslår bifall till förslaget mot bakgrund i nämndernas svar. I det fall förslaget bifalls, föreslås att kommunstyrelsen uppdrar åt stadskontoret att årligen rapportera om arbetet inom WHO-nätverket ”Äldrevänliga städer”.

Enligt tidigare kommunfullmäktigebeslut har äldreombudsmannen organiserats i den facknämnd där specialistkunskaper om äldre finns. Remissinstanserna har avstått från att föreslå hur kommunfullmäktige ska ställa sig till motionärens förslag om organisatorisk placering av äldreombudsman. Några remissinstanser har dock framfört vikten av att funktionen har förutsättningar att verka som kommungemensam resurs samt att placeringen bör vara underordnad. Hälsa-vård- och omsorgsnämnden har framfört vikten av att funktionen har ett tydligt mandat och kan arbeta med konkreta mål i samverkan med relevanta verksamheter och Malmöbor. Remissinstanser har också gett uttryck för vikten av att kunskapen om äldreperspektivet beaktas och stärks i staden. För ett ökat lärande om äldre malmöbors situation och behov förutsätts ett kontinuerligt samarbete mellan nämnder och äldreombudsmannen. Stadskontoret anser, liksom remissinstanserna, att en omorganisation per automatik inte etablerar ett äldreperspektiv som får genomslag i alla verksamheter.

Mot denna bakgrund föreslår stadskontoret avslag på förslag nummer två, att stadens äldreombudsman som en kommungemensam resurs i äldrefrågor organisatoriskt ska placeras på stadskontoret under kommunstyrelsen.

Remissinstanserna ställer sig positiva till förslag nummer tre, att äldreombudsmannens rapport, som tas fram vartannat år, ska tillställas såväl kommunfullmäktige som samtliga nämnder och kommunala bolag. Äldre är en del av stadens befolkning och bör beaktas i stadens utveckling. Rapporten bidrar till att lyfta äldreperspektivet i staden och ge ökad kännedom om målgruppens behov och önskemål. Mot denna bakgrund föreslår stadskontoret bifall till förslaget.

Stadskontoret föreslår till följd av ovanstående att hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ska skicka äldreombudsmannens rapport till kommunfullmäktige och till samtliga nämnder och bolag.

Ansvariga

Susanna Jakobsson Enhetschef
Anna Westerling Ekonomidirektör
Andreas Norbrant Stadsdirektör
Agnes Wemme Nämndsekreterare